

Henrikas Radauskas

Eilėraščiai

ANGELAS IR SESUO ANGELIKA

Naujagimis angelas, – jis dar negali paskristi, –
Nusilpusiom rankom įkibęs į medžio šakelę,
Vos girdimai rauda. Jis bijo į žemę nukristi,
Jis užverktą veidą į gęstantį debesį kelia.

Našlaičiai, porom surikiuoti, mieguistame parke
Praeina ploni ir geltoni kaip žydinčios pienės.
„Sesute Angelika, medyje angelas verkia.“
„Ir vėl tu pradėsi kliedėti, eime vakarienės.“

BALTI MALŪNAI

Balti malūnai mala laiką,
Ir laikas byra ant kalnų,
Ir gruodžio šaltos rankos laiko
Bažnyčios bokštus už sparnų.

Ir jie paskristi nebegali,
Ir aš paeiti negaliu.
Ir kas dabar pasieks tą šalį,
Kur faunas miega tarp gėlių
Ir mėnuo groja rageliu?

DAINOS GIMIMAS

Aš nestatau namų, aš nevedu tautos,
Aš sėdžiu po šakom akacijos baltos,

Ir vėjas dangiškas į jos lapus atklysta,
Ir paukštis čiulbantis joj suka savo lizdą,

Ir skamba medyje melodija tyli,
O aš klausausi jos ir užrašau smėly,

Ir vamzdį paimu, ir groju, ir dainuoju
Su vėju ir paukščiu ir su medžiu baltuoju,

Ir ūžia debesys nežemiškos spalvos
Virš tos dainuojančios ir grojančios kalvos.

FONTANAS

Ant cementinės urnos guli parke
Geltonas lapas. Didelis ruduo.
Fontano liūtui liejasi pro gerklę
Pasidabruotu upeliu vanduo.

Stambiais geltonais lapais liepos verkia.
Dvi varnos kranksi nežinia kodėl.

O liūtui liejasi vanduo pro gerklę,
Ir aukso klevas dreba kaip žvaigždė.

GĖLĖ IR VĖJAS

Gėlė pasakė vėjui, kad ji pražys rytoj,
O vėjui pasigirdo, kad ji pasakė „tuoj“, –
Tas pakuždėjo broliui, o brolis dar kitam,
Jauniausiam ir linksmiausiam, kvailam ir nerimtam.

Ir tas atvarė debesį ir ėmė pilti lietų
Ir saulės krosnį išpūtė, kad ji karščiau spindėtų,
Ir visą kaimą sujaukė ir dūko be galvos
Ir trunkės klausinėdamas, kurios ji bus spalvos.

Ir nutarė nelaukusi pražyst gėlė gera,
Ir plyšo drėgno pumpuro žalia skara, –
Gėlė baltai pražydo, ir baltą gėlę tą
Lingavo vėjas šaukdamas: „Balta, balta, balta!“

HOMERO JAUNYSTĖ

Aš gėriau putojantį pieną,
Aš valgiau nežemišką duoną,
Žiūrėjau į žerincią dieną:

Į žydinčią gėlę raudoną.

Man piemenys grojo vamzdeliais
Pavėsyje aukšto platano,
Ir bitės auksiniais indeliais
Man kvepiantį medų gabeno.

O, kaip man beprotiškai sekės!
Man vynuogės nokti skubėjo,
Ir sunkios, įsirpusios kekės
Laimingos prie lūpų virpėjo.

Su lyra klajodami dviese,
Mes karą ir kardą giedojom
Ir vasarą aukštą ir šviesią
Ir riedančią bangą po kojom.

O žvaigždės, pradėjusios kilti,
Ant jūros rankas auksines
Uždėjo ir liepė nutilti,
Kad ji neprikeltų manęs.

KAŠTANAS PRADEDA ŽYDĖT

Velniop nueina aukštas menas,
Ir nebegalima liūdėt,

Kada pavasarį kaštanas
Už lango pradeda žydėt.

Jis verčia lyti karštą lietų
Ir pūsti vėjus iš pietų,
Jis žydi taip, kad išsilietų
Kaip upės širdys iš krantų,

Kad nuo stalų nulėktų knygos,
Kad alptų tvankūs vakarai,
Kad imtų siausti tokios ligos,
Kurių nežino daktarai,

Kad viskas degtų ir putotų,
Kad paukščiai švilptų, kol užkims,
Kad naktį motinos raudotų,
Namo negrižtant dukterims...

O medžiuos dega tylios žvakės –
Baltuos žieduos rausvi taškai, –
Ir pareini namo apakęs,
Ir plunksna rašalą taškai.

KATĖS

Čia gyvena persiškos katės,

Nesirūpinančios vaikais.

Kambarys, jų kūnus pamatęs,

Ėmė klotis lėtais šilkais.

Jos nuėjo per kilimo taką

Ir ištirpo šilko klane.

O nuo sienų muzika teka,

Susikaupus ąsočio dugne.

Natiurmorte, sklaidydamas tamsą,

Tyliai liejasi žemas do.

O vandentiekį tragišką Brahmsą

Repetuoja pamišęs vanduo.

Pergamentu apvilktas tomas

Zaratustrą cituoja sapne,

Ir praeina katės fantomas,

Atsimušęs šilko klane.

LIETUS

Lietus plonom stiklinėm kojom

Po visą sodą bėginėja.

Lazdyno žalsvos šakos moja,

Džiaugsmingai krūpčioja alėja.

Miško aikštelėj senas beržas
Iškėlė žalią kiaurą skėtį,
Ir iš vandens purienos veržias
Pasaulį auksu sužavėti.

Geltonu vingiu žaibas liejas,
Nurieda dundesys platus.
Po visą žemę bėginėja
Stiklinėm kojom tas lietus.

MERGAITĖ PAJŪRY

Dvi rausvos mergaitės kojos
Nueina jūros krantu.
Tai jų mano sapnas jieškojo,
Klajodamas tiek naktų.

Jos eina tarp kriauklių, žolelių,
Jos mindo baltas putas,
Ir puola širdis ant kelių
Prieš tas žydinčias radastas.

PASAKA

Pro dūmus traukinio, pro vielas telefono,

Pro užrakintas geležies duris,
Pro šaltą žiburį, beprotiškai geltoną,
Pro karštą ašarą, kuri tuojau nukris,

Pro gervių virtinę, kuri į šiaurę lekia,
Pro gnomų požemiuose suneštus turtus –
Atskrenda Pasaka, atogrąžų karšta plaštakė,
Ir mirga margas spindulių lietus.

Septynias mylias žengia vaiko koja.
Našlaitės neliečia vilkai pikti.
O Eglės broliai dalgiais sukapoja
Jos vyrą Žaltį jūros pakrašty.

Voras su trupiniu į dangų kelias.
Kalba akmuo ir medis nebylys.
Ir jieško laimės, ant aklos kumelės
Per visą žemę jodamas, kvailys.

Pasaulis juokiasi, paspendęs savo tinklą
Ant žemės vieškelį, takelių ir takų.
Klausau, ką Pasaka man gieda kaip lakštingala,
Pasauliu netikiu, o Pasaka tikiu.

PAVASARIO NAKTIS

Skambi lakštingala triukšmingai gieda.

Alyvom kvepia senstanti naktis.

O žalias mėnuo per medžius atrieda

Ir ima šviesti tiesiai į akis.

Atsiminimai skrenda mėnesienoj

Kaip angelai, ir aš nebegaliu

Užmigt nuo liepos silueto sienoj

Ir nuo žalių mėnulio spindulių.

O laikrodis kartoja seną melą,

Kad laimė šypsosi, kad ji gera,

Ir bėga jo tikslėjimas per stalą

Į džiaugsmą didelį, kurio nėra.

RAUDONI MEDŽIAI

Raudonų medžių kaip sargų

Apstotas nerandu sau vietos.

Kiekvieną rudenį sergu

Nostalgija ne šios planetos.

Tu nusiminęs nueini,

Tu liūdną savo žingsnį lėtini,

Naktis, galinga ir švelni,
Tau duoda rūbą violetinį.

RUDENS VEIDAS

Aš mačiau šiandie veidą rudens,
Liūdną veidą tarp lekiančių lapų.
Gilumoj geležinio vandens
Jam nuo ašarų akys sušlapo.

Gilumoj, kur be galo tylu,
Šitas liūdintis veidas gulėjo,
Negirdėjo lėtų spragilų
Nepavargstančio, aklo kūlėjo.

Abejingi, laimingi lašai!
Visas oras nuo lapų geltonas.
Tu kaip orkestrą lietų prašai,
Kad jis lietųsi tirpstančiais tonais

Visada, visada, visada,
Kad lietus niekuomet nepraeitų.
Kad stovėtų šita valanda,
Tartum marmuro deivė balta,
Tarp užmiegančių, giedančių fleitų.

STRĖLĖ DANGUJE

Aš – kaip strėlė, kurią paleido vaikas
Į baltą obelį žaliam pajūry,
Ir debesis žiedų, tarytum gulbė,
Mirgėdamas į bangą nusileido,
Ir stebis vaikas ir negali putų
Atskirti nuo žiedų.

Aš – kaip strėlė, kurią stiprus ir jaunas
Medžiotojas į praskrendantį arą
Paleido, bet į paukštį nepataikė
Ir sužeidė didžiulę seną saulę
Ir visą vakarą krauju užpylė, Ir numirė diena.

Aš – kaip strėlė, kurią netekęs proto
Kareivis prieš apsuptojų tvirtovėj
Paleido naktį į galingą dangų
Prašyt pagalbos, bet, neradus Dievo,
Strėlė klajoja tarp šaltų žvaigždynų,
Nedriisdama sugrižt.

TĖVYNĖS VĖJAS

Karališkus kraštus nualinęs,
Nukritęs žemèn iš dangaus,

Kaip karštas kirvis kerta kalinius,
Jis širdį perkerta žmogaus.

Ir štai išauga Odisėjyje
Kaip kalnas aukštas ilgesys,
Ir lengvas laivas virpa vėjyje,
Ir erdvės kurtina ausis.

Ugnis, ugnis, ugnis mėlynėje!
O, vėjų ir ugnies našta!
Krantė, po žalio vario pinija,
Kalipsė miršta užmiršta.

Jos ašaros i smėlį sunkiasi,
Krūtinėj draskosi druska.
Ant kriauklių nukrenta apsunkusi,
Per daug pavargusi ranka.

Jos akyse užgęsta pasaka.
Ji guli visiškai rami.
O mylimasis vairą pasuka
Ir plaukia šiaurės kryptimi.

ŠVENTĖ PARKE

Šitas klumpantis muzikos ritmas,
Ir lengva lyg pūkelis širdis,
Lyg pūkelis, kurs sukasi skrisdamas,
Ir nežinoma ateitis.

Linksmas vynas putoja ir laistos,
Plaukia balsas, švelnus ir gilus.
O žvaigždžių neužgyjančios žaizdos
Pro pavasarį žiūri į mus.

Mes nuklystam į juodas alėjas,
Į pražydusių medžių kvapus,
Kur mėnulis liūdėdamas liejas –
Kaip aliejus – į liepų lapus.

VAKARAS

Vakaras. Nereikia nieko,
Tik sėdėti ir žiūrėt,
Kaip ta saulė mus palieka,
Ir lyg vakaras žerėt.

Ir matyt, kaip upėj gluosnis
Atsispindi ir lanka,

Ir kaip žemę ima glostyt
Šilto vakaro ranka.

Ir girdėt ties galva skrendant
Nepažįstamus paukščius,
Ir matyt į naktį brendant
Kažką murmančius medžius.

Taip sėdėti ir žiūrėti
Be jokios, jokios minties
Ir jau nieko nenorėti,
Nieko, nieko, net mirties.

ŽIEMOS DAINA

Sūkuriuotom gėlėm, pasiklydusiais paukščiais,
Nepaeinančiais, griūnančiais sniego kalnais
Apsitvėrė žiema, – neįžiūrimais aukščiais,
Nepagaunamais, alpstančiais tonais švelniais.

O eilėraštis gimsta – kaip vėjas – iš nieko
Ir skambėdamas bėga pusnim neramus,
Bet negali daina prasimušti pro sniegą
Ir sugrižta – kaip vėjas – į savo namus.

RYTAS GELEŽINKELIO STOTY

Atrieda rytas traukiniais nerimstančiais.
Jo žvilgiai spindi bėgių geležim.
Dangus ir miškas ir peronas gimsta čia,
Kur buvo vien tik tamsa graži.

Iš nebuvimo, iš nakties, iš nerimo
Išėmęs mėto tolius ir medžius.
Pajutę spindulius aušrinės beriamus,
Pravirksta rasos, kad reikės nudžiūt.

Stoty budėtojas bučiuoja sužadėtinę
(Sapne, po laikrodžiu, kurs rodo tris po keturių).
Ant stalo juokiasi saldainis mėtinis.
Ir Morse mirksi mirgančiu variu.

Ant žydro stiebo rytas kelia inkilą,
Raudoną dėmę tarp žalių beržų.
Du žvirbliai pešasi ant geležinkelio
Dėl saujos saulės avižų.

MERGAITĖ PAJŪRY

Dvi rausvos mergaitės kojos
Nueina jūros krantu.

Tai jų mano sapnas ieškojo,
Klajodamas tiek naktų.

Jos eina tarp kriauklių, žolelių,
Jos mindo baltas putas,
Ir puola širdis ant kelių
Prieš tas žydinčias radastas.

KRAUTUVĖLĖS PARDAVĖJA

Mergaitės veidu teka ašaros:
Mylėjo, prisiekė, nerašo.
Negalima gražinti vasaros,
Ir ji rankas ant slenksčio gražo.

Sugriuvo pilys, mirė pasakos.
Miestelis rudeniui patvinęs.
O krautuvėje – virvės, pasagos

Ir vinys, vinys, vinys, vinys.

PEIZAŽAS

Tirštoj, itališkoj dangaus mėlynėj
Du medžiai rieda, tartum rutuliai,

Ir skamba vėjai slidūs ir stikliniai
Aplink medžius, dainuojančius žaliai.

Nuo kalno upėn ritasi peizažas.
Dangus ir saulė tyška į šalis.
O lapuose paklydęs cypia mažas,
Geltonas kaip viščiukas spindulys.

FANTASTIŠKA NAKTIS

Mėnulis pamanė, kad lempa
Jisai – ir nustebeš užgeso.
Per krūmus bėga ir šlampa
Pavasario kojos basos.

Ant stogo nukritusios, tampa
Raketom akacijų kasos
Ir dega ir nušviečia kampa
Pradėjusios šokti terasos.

Ir gurbės į dangų pakyla,
Ir liepų choras prabyla,
Ir vėlei laimę girdi:

Jos aidas pradeda grįžti,
Šlamėti kaip šilkas ir plyšti

Ir plaukti kaip lietūs girti.

GĖLĖ

Ieškau džiaugsmo – auksinio skatiko,
Nes plaukiu liūdesy, kaip žuvis
Vandeny. Man gėlė patiko,
Nusiskyniau. Bet ji nuvys,

Ir paliks vien stiebelis sausas
Mano liūdinčioj rankoj. Lietus
Plauks langais.
Ir nuplauks mano džiaugsmas,
Ir stovėsiu, praradęs turtus.

AŠ NIEKO NEŽINAU

Aš nieko nežinau, aš nieko neturiu,
Brendu per tuštumą be jokių žiburių,
Ir vien tiktai vanduo man kalba apie tai,
Kad reikia pagaliau pradėt gyvent rimtai.
Bet aš jo neklausau, bet aš neatsakau,
Aš nuogas kaip ruduo, aš visko netekau,
Per juodą dykumą tylėdamas einu
Su nuobodžiais balsais verksmingų vandenų.

ŽODIS

Jie kirviu sukapojo žodį,
Užrakino vario raktu,
O jis mūro akmenį skrodė
Nemirtingo žingsnio taktu.

Prieš jį puolė javai ant kelių
Ir nutilo paukščiai, kada
Jis aidėjo aklų trobelių
Sidabrinės dainos gaida.

Jį už ančio nešėsi vaikas
Vakarų aušros ramume,
Jį augino didelis Laikas
Šaknimis po gruodžio žeme.

Saulė pramušė plutą švino,
Sultys ėmė užt kaip kadais,
Šakomis padangę užtvino
Ir užpylė žemę žiedais.

SAULĖLYDIS

Sumaišęs vėją su vynu,
Išgėręs, gatvėmis einu,

Ieškodamas lengvos širdies,
Linksmos, karališkos mirties.

Į dangų bėga kaminai,
Per dangų nuskrenda varnai,
Veidai dainuojančių draugų,
Drugiai iš moterų plaukų.

Padangė liejasi variu,
Aš orą degantį geriu,
Man graso peiliai žiburių,
Aš jokio ginklo neturiu.

Aš ieškau šypsančios mirties.
Kas rojun kelią man nuties,
Ateiti laimei įsakys,
Užmerks nustebusias akis?